

พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์

นางสาวพรหมทิพา เย็นขุนทด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-165-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018204

I15220897

INFORMATION SEEKING BEHAVIOR AND INFORMATION USE
OF PHYSICIANS IN REGIONAL HOSPITALS

Miss Phantipa Yenkunthos

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-581-165-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์
โดย : นางสาวพรรณทิพา เย็นขุนทด
ภาควิชา : บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ดร.พิมพ์ว่าไพ เปรมสมิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

ดร. ภาว
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ภาว วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. จันทิมา
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศจี จันทิมา)

พิมพ์ว่าไพ เปรมสมิทธิ์
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ดร.พิมพ์ว่าไพ เปรมสมิทธิ์)

ดร. นงลักษณ์ ไหมหน่ายกิจ
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไหมหน่ายกิจ)

ชลัษฏ์ พรหม
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชลัษฏ์ พรหม)

C110349 : MAJOR LIBRARY SCIENCE

KEY WORD : INFORMATION SEEKING BEHAVIOR / INFORMATION USE / PHYSICIANS / REGIONAL HOSPITALS

พรรณทิพา เย็นขุนทด : พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ในโรงพยาบาล
ศูนย์ (INFORMATION SEEKING BEHAVIOR AND INFORMATION USE OF PHYSICIANS
IN REGIONAL HOSPITALS) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. พิมพ์ราไพ เปร่มสมิทธิ์,
146 หน้า. ISBN 974-581-165-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ที่
ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ ในด้านวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศเกี่ยวกับการทำงานของแพทย์
แหล่งสารนิเทศที่แพทย์เลือกใช้ การใช้และไม่ใช้ห้องสมุด/ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์ ประเภทและสาขา
ของสารนิเทศที่แพทย์ใช้ รวมทั้งปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ โดยได้ตั้งสมมุติฐานไว้
ว่า พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์จะแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะบุคคล และหน้า
ที่ความรับผิดชอบ

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่แพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ 17
แห่ง จำนวน 301 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 262 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.04 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบ
ถามได้นำมาวิเคราะห์ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS-X)
วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การติดตามวิทยากรใหม่ฯ เป็นวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศที่แพทย์
ต้องการมากเป็นอันดับแรกและเห็นว่าสำคัญที่สุด วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศจะแตกต่างกันไปตาม
หน้าที่ความรับผิดชอบของแพทย์

การศึกษาเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศที่แพทย์ใช้ พบว่าแพทย์คำนึงถึงสถานที่ตั้งที่สะดวกในการใช้ห้อง
สมุดภายในโรงพยาบาลจึงเป็นแหล่งสารนิเทศที่แพทย์เลือกใช้มากเป็นอันดับแรก และเห็นว่าสำคัญที่สุดลักษณะ
เฉพาะบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สาขาวิชาและหน้าที่ความรับผิดชอบ มีผลต่อการเลือกใช้
แหล่งสารนิเทศของแพทย์

สำหรับห้องสมุด/ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์ภายนอกโรงพยาบาลที่แพทย์เลือกใช้มากที่สุดคือห้อง
สมุดคณะแพทยศาสตร์ในส่วนกลาง โดยแพทย์จะไปใช้ด้วยตนเอง และติดต่อฝ่ายบรรณารักษ์ห้องสมุดภายใน
โรงพยาบาล หนังสือภาษาต่างประเทศและวารสารภาษาต่างประเทศเป็นสารนิเทศที่แพทย์นิยมใช้มากที่สุด

ส่วนปัญหาที่แพทย์ประสบในการแสวงหาสารนิเทศได้แก่ ไม่มีเวลาในการค้นหาสารนิเทศ ได้รับ
สารนิเทศช้า ไม่ทันการณ์ และไม่ทราบว่าจะค้นหาสารนิเทศจากแหล่งใด

ผลการวิจัยที่พบสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารนิเทศทางการแพทย์จึงได้นำ
เสนอในบทสรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร พิมพ์ราไพ เปร่มสมิทธิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิมพ์ราไพ เปร่มสมิทธิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C110349 : MAJOR LIBRARY SCIENCE
KEY WORD : INFORMATION SEEKING BEHAVIOR/INFORMATION USE/PHYSICIANS/
REGIONAL HOSPITALS
PHANTIPA YENKHUNTHOS : INFORMATION SEEKING BEHAVIOR AND INFORMATION
USE OF PHYSICIANS IN REGIONAL HOSPITALS. THESIS ADVISOR:
PIMRUMPAI PREMSMIT., DA. 146p. ISBN 974-581-165-3

The purposes of this research are to investigate information seeking behavior and information use of physicians in Regional Hospitals in terms of work-related information seeking purposes, information sources used, the use and nonuse of libraries / medical information center, type and subject area of information used and the problems of information seeking and use. It is hypothesized that the information seeking behavior and information use of physicians differed according to the individual characteristics and responsibilities.

Three hundred and one questionnaires were distributed to physicians of 17 Regional Hospitals. The total number of 262 usable responses is 87.04% of the population. The data were analyzed by the Statistical Package for Social Science (SPSS) to obtain the percentage, means and standard deviation.

The finding indicates that the most important purpose in information seeking is indentifying latest development in medical science. The purposes are veried according to the responsibilities of the physicians.

It is found that convenient location is one of the important reasons for library use. The hospital library, thus, is the most frequently used library. Individual characteristics and responsibilities affect the physicians' choice of information providers.

The most frequently used libraries are Faculty of Medicine libraries. The physicians directly use those libraries or through the assistance of librarians in hospital libraries. Library materials mostly used by the physicians are English and other fereign-language books and journals.

Problems in information seeking identified by the physicians are lack of time, receiving information not promptly and not up-to-date, and not knowing where to get information.

The research results can be used as a guideline for the development of medical information system as presented in the Chapter 5.

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2524

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก ดร. พิมพรไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำคำปรึกษาให้ กำลังใจ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์จิจิ จันทวิมล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม้หน่ายกิจ และรองศาสตราจารย์ชลัยพร เหมะรัชตะ ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำและ กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์วิภา โกยสุขโข ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย มหิดลและคุณจิตติ ปิงตระกุล หัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยีห้องสมุดที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็น ประโยชน์ต่อการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์วิเชียร เกตุสิงห์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ทางด้านสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงพยาบาลศูนย์ ทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งให้ความสะดวกเป็นอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแพทย์ที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลศูนย์ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ทุกท่านที่ให้ความเข้าใจ ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความรักและความ ปรารถนาดีตลอดมา

พรพนทิพา เป็นขุนทด

เมษายน 2535

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาต่างประเทศ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมุติฐาน	4
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
2 ปรัชศน์วาระธรรมที่ เกี่ยวข้อง	
2.1 การบริการสาธารณสุขในส่วนภูมิภาค	
โครงสร้างและบทบาทของบริการสาธารณสุขในส่วนภูมิภาค	9
ประเภทและขนาดของโรงพยาบาลในส่วนภูมิภาค	10
ระบบบริการสาธารณสุข	11
ขอบเขตและหน้าที่ของโรงพยาบาลศูนย์	12
บทบาทของแพทย์	17
2.2 พฤติกรรมการแสวงหาและการการใช้สารนิเทศของแพทย์	
ความหมายของสารนิเทศ	17
ความสำคัญของสารนิเทศ	18

ความต้องการสารนิเทศ	19
การแสวงหาสารนิเทศ	20
พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์	21
ปัจจัยที่มีผลต่อการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์	24
พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ในประเทศไทย...	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	28
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	35
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	36
สาขาวิชาที่ปฏิบัติงาน	37
หน้าที่ความรับผิดชอบของแพทย์	38
การผลิตผลงานวิชาการ	39
ตอนที่ 2 พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารนิเทศ	
วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ	41
ประเภทและสาขาของสารนิเทศที่แพทย์ใช้	59
แหล่งสารนิเทศที่ใช้	77
การใช้และไม่ใช้ห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์	97
ปัญหาในการแสวงหาและใช้สารนิเทศ	104
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ	116
พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารนิเทศ	
วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ	117
ประเภทและสาขาของสารนิเทศที่ใช้	118
แหล่งสารนิเทศที่ใช้	119
การใช้ห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์ภายนอกโรงพยาบาล ..	119
ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์	120

ผลการทดสอบสมมุติฐาน	
วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ	121
ประเภทและสาขาของสารนิเทศที่ใช้	122
แหล่งสารนิเทศที่ใช้	123
ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์	124
ข้อจำกัดในการวิจัย	125
ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ	126
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต	127
รายการอ้างอิง	128
ภาคผนวก	
ก แบบสอบถามแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์	135
ข การจัดหมวดหมู่หนังสือระบบห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน	146
ประวัติผู้เขียน	149

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงพยาบาล.....	30
2. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน.....	33
3. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจำแนกตามเขตของโรงพยาบาล	36
4. ลักษณะของแพทย์จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	37
5. ลักษณะของแพทย์จำแนกตามสาขาที่ปฏิบัติงาน	38
6. ลักษณะของแพทย์จำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ	39
7. ลักษณะของแพทย์จำแนกตามการผลิตผลงานวิชาการ	40
8. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ	41
9. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศที่แพทย์เห็นว่าสำคัญที่สุด	42
10. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศจำแนกตามเขตของโรงพยาบาล	46
11. การจัดลำดับวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ	47
12. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ..	49
13. การจัดลำดับวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	50
14. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศจำแนกตามสาขาวิชาที่ปฏิบัติงาน	53
15. การจัดลำดับที่ของวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศตามสาขาที่แพทย์ปฏิบัติงาน	54
16. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศจำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	56
17. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศจำแนกตามการผลิตผลงานวิชาการ....	58
18. ประเภทของสารนิเทศที่แพทย์ใช้	59
19. ประเภทของสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	61
20. ประเภทของสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามสาขาของแพทย์	67
21. ประเภทของสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ	69
22. ประเภทของสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามการผลิตผลงานวิชาการ	71
23. สาขาของสารนิเทศที่แพทย์แต่ละสาขาใช้	73
24. แหล่งสารนิเทศที่แพทย์ใช้	77
25. เหตุผลในการใช้แหล่งสารนิเทศ	78

26. แหล่งสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ	80
27. แหล่งสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามเขตของโรงพยาบาล	82
28. ลำดับแหล่งสารนิเทศที่แพทย์แต่ละเขตใช้	83
29. แหล่งสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	85
30. แหล่งสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามสาขาวิชา	88
31. แหล่งสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามงานที่รับผิดชอบ	90
32. แหล่งสารนิเทศที่ใช้จำแนกตามการผลิตผลงานวิชาการ	92
33. แหล่งสารนิเทศที่ให้ข้อมูลตรงกับความต้องการมากที่สุด	93
34. แหล่งที่ให้ข้อมูลตรงกับความต้องการมากที่สุดจำแนกตามวัตถุประสงค์	96
35. การใช้ห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์	97
36. เหตุผลในการใช้ห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์	98
37. ห้องสมุดภายนอกโรงพยาบาลที่แพทย์ใช้	99
38. ห้องสมุดภายนอกโรงพยาบาลที่ใช้จำแนกตามเขตของโรงพยาบาล	101
39. วิธีใช้ห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศภายนอก	102
40. บริการของห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศที่ใช้	103
41. ปัญหาในการแสวงหาและใช้สารนิเทศ	104
42. ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศจำแนกตามระยะเวลาในการ ปฏิบัติงานของแพทย์	106
43. ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศจำแนกตามสาขาวิชาที่แพทย์ ปฏิบัติงาน	109
44. ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศจำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ของแพทย์	111
45. ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศจำแนกตามการผลิตผลงานวิชาการ ของแพทย์	113
46. ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศจำแนกตามเขตของโรงพยาบาล ที่แพทย์ปฏิบัติงาน	115

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1. การผลิตผลงานวิชาการของแพทย์	39
2. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศที่สำคัญที่สุด	43
3. แหล่งสารนิเทศที่ให้ข้อมูลที่ต้องการมากที่สุด	94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย